

05.05.2020

Asia/4

§ 66

Sosiaali- ja terveystoimen toiminnan ja talouden ennuste

HEL 2020-004097 T 02 02 01

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi toiminnan ja talouden toteumaennusteen 29.2.2020 tilanteessa.

Käsittely

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja vastaava suunnittelija Mikael Karell olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sitovat toiminnalliset tavoitteet
- 2 Määrälliset tavoitteet
- 3 Muut toiminnalliset tavoitteet ja HYTE-tavoitteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja vastaava suunnittelija Mikael Karell ovat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Kaupunginkanslialle toimitetaan vuonna 2020 toiminnan ja talouden ennusteet kolme kertaa. Kaikki kaupunginkanslialle toimitettavat ennusteet tuodaan tiedoksi sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Sosiaali- ja terveystoimen ennusteet laaditaan kaupunkiyhteisen rakenteen mukaisesti.

Koronapandemia vaikuttaa myös ennusteen lautakuntakäsittelyn aika-
tauluun, ja lautakunnalle esiteltiin 7.4.2020 tiivistelmä talouden ja toi-
minnan toteutumisesta helmikuun lopun tilanteessa. Tässä esityksessä
on laajemmin selvitetty palvelukohtainen erittely toteumaennusteesta.

HUSin osalta ei ole saatavilla ennustetta tammi–helmikuun toteutumien
pohjalta, joten HUSin ennusteessa on huomioitu vain laskennallinen
arvio koronapandemian kustannusvaikutuksista. HUS tekee ensimmäi-
sen ennusteen tammi-maaliskuun toteumien pohjalta.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on viisi erillistä talousarviokohtaa, joiden
ennusteet ovat seuraavat:

Sosiaali- ja terveyspalvelut (51001)

5 10 01 Sosiaali- ja terveys- palvelut (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 29.2.	Ero TA	Ero TA %
Tulot	163,6	158,8	149,9	-8,9	-5,5 %
Menot	-1 429,8	- 1 498,1	- 1 551,3	- 53,2	-3,6 %
Toimintakate	-1 266,2	- 1 339,3	- 1 401,4	- 62,1	4,6 %

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tulojen arvioidaan alittavan budjetin 8,9
milj. eurolla.

Tulojen arvioitu alitus koostuu maksutuottojen pienenemisestä korona-
pandemian vuoksi sekä vuonna 2015 tulleiden turvapaikanhakijoiden ja
pakolaisten valtion korvaaman laskennallisen kolmen vuoden korvau-
sajan päättymisen vuoksi.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen ennusteessa on mukana sekä
laskennallinen arvio koronapandemian kustannuksista, noin 50 milj. eu-
roa, että valtionperinnöistä jaettavien avustusten (kuolinpesät) tekninen
ylitys, 2,4 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen arvioidaan toteutuvan ilman ko-
ronapandemian kustannusvaikutuksia ja ilman teknistä ylitystä lähes
budjetin mukaisesti. Ylityspaine ilman edellä mainittuja on 0,8 milj. eu-
roa.

Ylityksestä 2,4 milj. euroa on niin sanottua teknistä ylitystä valtionpe-
rinnöistä (kuolinpesät) jaettavien avustusten osalta. Valtionperinnöistä
jaettavat avustukset on aiemmin kirjattu menoina taseeseen, mutta
vuoden 2019 aluksi lukien avustukset maksetaan käyttötalousmenois-
ta. Koska sosiaali- ja terveystoimiala ei ole toimintakatteellinen talous-
arviokohta, vaan sitova taso ovat menot, sosiaali- ja terveyspalvelujen

talousarviokohdalle voidaan myöntää teknistä ylitysoikeutta valtionperinnöistä myönnettyjen järjestöavustuksien verran. Ylitysoikeus perustuu valtionperinnöistä saatuihin tuloihin.

Kustannusten kehitystä seurataan osana johtamista tarkasti kuukausittain ja sosiaali- ja terveystoimen johto määrittelee johtamistoimenpiteitä, joilla ylityspainetta vähennetään. Osaa ylityspaineista voidaan kompensoida henkilöstömenojen säästöillä, kun kaikki vakanssit eivät ole kokovuotisesti käytössä henkilöstön vaihtumisen tai rekrytointiviiveiden vuoksi. Ostopalvelujen osalta ylitystä pyritään pienentämään tarkemalla asiakas- ja tuottajaohjauksella.

Koronapandemiasta johtuva laskennallinen ylityspaine sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdalle on noin 50 milj. euroa. Tässä vaiheessa ei pystytä arvioimaan pandemian kestoa, ja toteutuneita kustannuksia on vielä kertynyt vähän, joten kustannusvaikutus on laskennallinen arvio. Koronapandemiasta johtuvia kustannuksia seurataan tarkasti ja niitä tarkennetaan toimialan toisessa virallisessa ennusteessa.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa on ylityspainetta 19,4 milj. euroa ilman koronapandemiasta aiheutuvia kustannuksia. Valtaosa ylityspaineesta koostuu lastensuojelun ja vammaistyön asiakaspalvelujen ostoista.

Lastensuojelussa ylityspainetta on 11,2 milj. euroa, josta pääosa 10,8 milj. euroa koostuu asiakaspalvelujen ostoista. Lastensuojelun laitoshoidon ja perhehoidon ostopalvelujen tarve pysyy vuoden 2019 tasolla, mutta alkuvuoden perusteella kasvu näyttää pysähtyneen.

Lastensuojelussa on käynnissä kaksi laajaa projektia kustannusten kasvun pysäyttämiseksi. Lastensuojelun laitoshoidon tarvetta pyritään vähentämään muun muassa kehittämällä yhteistyössä HUSin kanssa toimintamalli lastensuojelun ja HUSin lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaiden osalta, laatimalla palveluketju ja toimintamalli perheille, joissa on lähisuhdeväkivaltaa tai päihteidenkäyttöä. Lisäksi kehitetään lastensuojelun sosiaalityön tilannearviointimallia ja sen työvälineitä.

Lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveyspalveluissa on ylityspainetta 1,8 milj. euroa. Neuvola- ja perhetyössä ylityspainetta on 1,3 milj. euroa, joka koostuu asiakaspalvelujen ja muiden palvelujen ostoista sekä henkilöstökustannuksista. Perheiden erityispalveluissa on ylityspainetta 0,5 milj. euroa asiakaspalvelujen ja muiden palvelujen ostoissa.

Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityön palvelussa on ylityspainetta 1,2 milj. euroa, josta pääosa johtuu tilapäisen asumisen asiakasmäärän kasvusta.

Vammaistyössä on ylityspainetta 5,3 milj. euroa, joka koostuu autetun asumisen ja palveluasumisen kustannuksista sekä henkilökohtaisen avun asiakasmäärän kasvusta. Vammaispalvelulain (380/1987) mukaisen palveluasumisen kilpailutuksessa isoja palveluntuottajia jäi pois ja edellä mainitut toimijat ovat hakeutumassa palvelusetelituottajiksi, mikä lisää paineita kustannusten kasvuun.

Vammaistyössä on käynnissä tuottavuuden parantamiseksi kolme tuotajaohjauksen hanketta, joita ovat henkilökohtaisen avun palvelun kehittäminen, asumispalveluiden monipuolistaminen sekä vammaistyön asiakasohjauksen ja ostoprosessin kehittäminen, ja joilla pyritään hallitsemaan etenkin ostopalvelujen kustannuksia.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen yhteisissä budjetin arvioidaan alittuvan 0,1 milj. euroa.

Terveys- ja päihdepalvelujen arvioidaan alittavan budjettinsa 0,5 milj. euroa ilman koronapandemiasta aiheutuvia kustannuksia. Arvioitu alitus koostuu suun terveydenhuollon henkilöstömenojen arvioidusta säästöstä. Suun terveydenhuollon henkilöstökustannuksissa oli alun perin varauduttu Apotin käyttöönottoa varten sijaisten palkkaamiseen omalla määrärahalta etupainotteisesti kevään aikana. Apotin käyttöönoton siirryttyä vuodelle 2021 tullaan koronapandemian aikana vähentyneet henkilöstöresurssit keskittämään yhteydensaantiin, hoidon tarpeen arvioon ja kiireelliseen hammashoittoon sekä muualle sosiaali- ja terveystoimialalle.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen budjetin arvioidaan alittuvan 3,3 milj. euroa ilman koronapandemian kustannusvaikutuksia. Alitus koostuu rintamaveteraanien kotona asumista tukevista palveluista. Rintamaveteraanien kotona asumista tukevat palvelut muuttuivat lakimuuksella maksuttomiksi 1.11.2019 lukien. Kotona asumista tukevat palvelut kirjataan käyttötalouden sijasta taseeseen ja valtiokonttori korvaa kunnille palvelujen kustannukset.

Hallinnon budjetin arvioidaan toteutuvan tässä vaiheessa talousarvion mukaisesti. Toimialan yhteisten menojen ennustetaan alittavan budjettinsa yhteensä 12,4 milj. eurolla. Toimialan yhteisissä menoissa valtaosa alituksesta tulee Apotin käyttöönoton sijaiskustannuksiin varatusta ja toteutumatta jäävästä 8,2 milj. eurosta ja loppuvuoden 2019 rintamaveteraanien lakimuutosten jälkeisestä kustannusten 3,9 milj. euron oikaisusta.

Toimeentulotuki (51002)

5 10 02 Toimeentulotuki (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 29.2.	Ero TA	Ero TA %
---	---------	---------	---------------	--------	----------

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

Tulot	3,1	2,6	2,6	0	0
Menot	-13,5	-14,6	-17,8	-3,2	- 21,9 %
Toimintakate	-10,4	12,0	-15,2	-3,2	- 26,7 %

Toimeentulotuen tulojen arvioidaan toteutuvan budjetin mukaisesti. Toimeentulotuen menojen arvioidaan kasvavan 3,2 milj. euroa koronapandemian vuoksi.

Vastaanottokeskukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut (51003)

5 10 03 Vastaanottokeskukset ja valtion korvaamat maahan- muuttopalvelut (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 29.2	Ero TA	Ero TA %
Tulot	18,9	14,9	15,5	0,6	4,0 %
Menot	15,9	13,5	13,9	-0,4	-3,0 %
Toimintakate	3,0	1,4	1,6	0,2	14,3 %

Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen osalta sekä menot että tulot ylittyvät. Toimintakatteen arvioidaan toteutuvan 0,2 milj. euroa suurempana kuin talousarviossa.

Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen aiheutuneet kustannukset ovat kaupungin näkökulmasta valtiolta läpilaskutettavia eriä.

Apotti (51004)

5 10 04 Apotti ja Sote- maakuntaudistus (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 29.2	Ero TA	Ero TA %
Tulot	0,6	0,8	0,8	0	0%
Menot	-14,3	-29,6	-29,6	0	0%
Toimintakate	-13,7	-28,8	-28,8	0	0%

Apotti-hankkeen tulojen ja menojen arvioidaan tässä vaiheessa toteutuvan budjetin mukaisesti. Sekä HUSin että Helsingin käyttöönoton siirtymisen tarkempia kustannusvaikutuksia ei vielä tässä vaiheessa ole tiedossa.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (51005)

5 10 05 HUS (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 29.2	Ero TA	Ero TA %
Menot	690,5	665,7	774,4	-108,7	-16,3 %

HUSin tammi-helmikuun toteumaennustetta ei ole käytettävissä. HUSin talousarvio vuodelle 2020 Helsingin osalta on 704,4 milj. euroa eli 38,7 milj. euroa Helsingin HUSin talousarviokohtaan menoja suurempi. HUS arvioi alustavasti, että koronaviruksen aiheuttamat toimenpiteet pienentävät HUSin tulosta noin 180 milj. eurolla. Suuri osa tulosvaikutuksesta aiheutuu pienentyneistä myyntituotoista kunnilta johtuen toiminnan painopisteen siirtämisestä koronan hoitamiseen. Toisaalta koronasta johtuvien hoitajaksojen määrä kasvaa. HUSin negatiivisen tuloksen rahoittaminen ratkaistaan myöhemmin. Helsingin laskennallinen osuus HUSin tuloksen pienenemisestä on noin 70 milj. euroa.

HUSin ennuste tarkentuu vuoden 2020 toisessa virallisessa ennusteessa, kun käytössä on HUSin ennuste tammi-maaliskuun toteutumien pohjalta.

Investoinnit

Investointien arvioidaan toteutuvan seuraavasti:

(milj. euroa)	TA 2020	Ylitysoikeudet	TA 2020 yhteensä	Ennuste 29.2.	Ero TA
Tietotekniikkahankinnat	8,25	1,25	9,50	9,50	0
Muut hankinnat	7,70	2,25	9,95	9,95	0
Yhteensä	15,95	3,50	19,45	19,45	0

Irtaimen omaisuuden määräraha sisältää ylitysoikeuden vuodelta 2019 siirtyneistä hankinnoista, joita varten kaupunginvaltuusto on 25.3.2020 § 95 myöntänyt yhteensä 3,5 milj. euron suuruisen ylitysoikeuden vuodelle 2020.

Kaupunkistrategian ja toimintasuunnitelmien toimenpiteiden edistyminen

Sosiaali- ja terveystoimi toteuttaa kaupunkistrategiaa, keskeisiä kaupunkistrategian kärkihankkeita sekä kaupungin yhteissuunnittelun teemoja ja tavoitteita yhdessä muiden toimialojen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimen näkökulmasta keskeisiä kaupunkistrategian kärkihankkeita ja tavoitteita ovat muun muassa nuorten syrjäytymisen ehkäisy, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen ja koordinointi, liikkumissohjelma ja eri ikä- ja väestöryhmien liikkumisen edistäminen, asukaskokemuksen, asiakastyytyväisyyden ja osallisuuden lisääminen, kaikkien helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen, työllisyyden edistäminen sekä harrastusmahdollisuuksien turvaaminen.

Apotti -asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto on siirtynyt koronapandemian vuoksi vuodelle 2021. Muita toimialan keskeisiä tavoitteita, kuten lasten ja nuorten mielenterveysongelmien palveluketjujen kehittämistä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja HUSin kanssa, osallistumista Helsinki SIB- hankkeeseen, nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä, matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen kehittämistä ja palvelujen sekä toimintamallien kehittämistä haavoittuvassa asemassa olevien iäkkäiden palvelujen kehittämiseksi, jatketaan siinä määrin kuin koronapandemian kiireelliset tehtävät mahdollistavat.

Terveysasemien lääkärin kiirettömän hoidon saantia pyritään lisäämään omien toimintamallien, työnjaon ja johtamisen kehittämällä, lisäämällä palvelusetelitoimintaa sekä ulkoistamalla 1–2 terveysaseman toiminta.

Iäkkäiden osalta tuetaan mielekästä kotona asumista ja muistiystävällistä toimintaa hyödyntämällä ikäystävällistä teknologiaa Koskelan seniorikeskuksen hankesuunnittelussa ja vahvistamalla ennaltaehkäiseviä palveluja, muun muassa palvelukeskusten monipuolista ryhmätoimintaa sekä etä- ja digitaalisia palveluja, sekä lisäämällä kotikuntoutusta.

Koronapandemian vuoksi monia toimintoja, kuten terveysasematoiminnan ja suun terveydenhuollon kiireetöntä hoitoa on jouduttu vähentämään tai keskeyttämään, ja on selvää, että monet kaupunkistrategian tavoitteet ja toimenpiteet eivät etene suunnitellussa aikataulussa ja laajuudessa ja kaikkia toimialan toiminnallisia tai määrällisiä tavoitteita ei tulla saavuttamaan suunnitellusti.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion sitovat, määrälliset ja muut toiminnalliset tavoitteet on esitetty liitteissä 1,2 ja 3.

Arvio merkittävimmistä toimintaympäristön ja palvelutuotannon riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Koronapandemia aiheuttaa sosiaali- ja terveystoimessa kiirettömän hoidon ja palvelujen saatavuuden vähenemistä, merkittäviä poikkeusjärjestelyjä henkilöstön työtehtävissä riittävän henkilöstön turvaamiseksi koronapandemiaan liittyviin tehtäviin sekä merkittäviä kustannusvaihtokuituksia sosiaali- ja terveystoimen talouteen.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246

05.05.2020

Asia/4

sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sitovat toiminnalliset tavoitteet
- 2 Määrälliset tavoitteet
- 3 Muut toiminnalliset tavoitteet ja HYTE-tavoitteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 07.04.2020 § 59

HEL 2020-004097 T 02 02 01

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi tiivistelmän toiminnan ja talouden toteumaennusteesta 29.2.2020 tilanteessa.

Käsittely

07.04.2020 Ehdotuksen mukaan

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja vastaava suunnittelija Mikael Karell olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi